

PLANI I MENAXHIMIT I BASENIT UJOR ISHËM

Aneksi Teknik XIII (Të dhënat)

1. Masat kryesore të konsultimit për basenin Ishëm

Përgatitja e PMBU-së ka një sërë hapash që janë identifikuar, dhe aktivitetet e seminarit/trajnimit do të strukturohen rreth këtyre hapave. Hapat e përdorur janë:

- Fillimi i procesit të PMBU-së
- Karakterizimi
- Vlerësimi Presion-Ndikim
- Zonat e mbrojtura
- Vlerësimi i monitorimit
- Objektivat mjedisore
- Vlerësimi ekonomik
- Programi i Masave
- Plani i Menaxhimit i Basenit Ujor
- Konsultimi

Këta hapa bazohen në Direktivën Kuadër të Ujit të BE-së dhe Strategjinë e Përbashkët të Zbatimit të BE-së për DKU-në me një numër dokumentesh udhëzuese.

Tabela 1– Seksionet kryesore të PMBU-së

1 Administrimi & Koordinimi
2 Konsultimet me ekspertë dhe publikun
3 Objektivat Mjedisore
4 Përvijimi & Karakterizimi Ujërave Sipërfaqësor
5 Përvijimi & Karakterizimi Ujërave Nëntokësore
6 Përvijimi & Karakterizimi i zonave të mbrojtura ujore
7 Rrjetet e monitorimit, të dhënat dhe tendencat
8 Presionet e trupave ujorë dhe Vlerësimi i Statusit
9 Analiza ekonomike e përdorimit të ujit
10 Përmbledhje e ndikimit dhe programi i masave

2. Objektivat Mjedisore

2.1 Objektivat Mjedisore për Zonat e Mbrojtura

Neni 4, Par. 1, c DKU përcakton objektivat për zonat e mbrojtura: Shtetet Anëtare do të "arrijnë përputhjen me çdo standard dhe objektiv jo më vonë se 15 vjet pas datës së hyrjes në fuqi të kësaj direktive, përveç rasteve kur spKEifikohet ndryshe në legjislacionin komunitar sipas të cilit zonat e mbrojtura individuale janë krijuar". Për këto objektiva do të zbatohen kryesisht mundësitë e përshtatjes që ofron DKU. Kështu, duhet të arrihen dy lloje objektivash për zonat e mbrojtura: objektivat spKEifike të direktivës në fjalë dhe që ishin vendimtare për përcaktimin e një zone (shih Aneksin 4 të DKU) dhe standardet kombëtare individuale të zbatimit dhe objektivat e DKU. Zonat e mbrojtura që do të merren parasysh janë të listuara në Aneksin IV të DKU. Disa zona të mbrojtura korrespondojnë me trupat ujorë. Ato korrespondojnë me:

- Nga njëra anë, trupat ujorë (të tanishëm dhe të ardhshëm) për përdorim njerëzor dhe të caktohen sipas nenit 7, par. 1 DKU. Në baza ditore, këto trupa ujorë shpërndajnë më shumë se 10 m³ ujë për konsum njerëzor ose u japin ujë të tillë më shumë se 50 njerëzve;
- Nga ana tjetër, trupat ujorë që përdoren për ujëra larës dhe sporte ujore. Zonat e tjera të mbrojtura nuk përbëhen ekskluzivisht nga trupa ujorë:
- Zonat "të ndjeshme" në kuptimin e Direktivës 91/271/KEE për trajtimin e ujërave të ndotura bashkiake;
- "Zonat në rrezik" në kuptimin e Direktivës së Nitrateve 91/676/KEE lidhur me mbrojtjen e ujërave nga ndotja e shkaktuar nga nitratet me origjinë bujqësore;
- Zonat e mbrojtjes së habitateve dhe spKEieve nëse, sipas Direktivës së Habitaveve 92/43/KEE e datës 21 maj 1992 në lidhje me mbrojtjen e habitateve natyrore dhe faunës dhe florës së kafshëve të egra dhe Direktivës 79/409/KEE për mbrojtjen e shpendëve të 2 prillit 1979 në lidhje me ruajtjen të kafshëve të egra të shpendëve, ruajtja ose përmirësimi i gjendjes së ujit është një faktor i rëndësishëm mbrojtës.

2.2 Zonat e përcaktuara për marrjen e ujit të pijshëm

Objektivat për Zonat e Mbrojtura të Ujit të Pijshëm (ZMUP) janë:

- Të sigurohet që, sipas regjimit të trajtimit të ujit të aplikuar, uji i pijshëm i prodhuar të plotësojë kërkesat e Direktivës së Ujit të Pijshëm;
- Sigurimi i mbrojtjes së nevojshme në ZMUP me synimin për të shmangur përkeqësimin e cilësisë së ujit në mënyrë që të zvogëlohet niveli i trajtimit të pastrimit që kërkohet në prodhimin e ujit të pijshëm.

2.3 Trupat ujore të përcaktuara si ujëra rekreative

Direktiva për ujërat e larjes synon të parandalojë dhe reduktojë ndotjen në ujërat e larjes në nivele që nuk janë më të dëmshme për shëndetin e njeriut dhe mjedisin dhe është mjeti kryesor i BE-së për të mbrojtur shëndetin e njerëzve kur lahen. Qëllimi i kësaj direktive është ruajtja, mbrojtja dhe përmirësimi i cilësisë së mjedisit dhe mbrojtja e shëndetit të njeriut duke plotësuar Direktivën 2000/60/KE.

Përkufizimi për ujin rekreativ i referohet lumenjve, liqeneve dhe ujërave bregdetare që përdoren për qëllime rekreative. Njerëzit përdorin ujin rekreativ për të gjitha llojet e aktiviteteve, duke përfshirë notin, lundrimin, sportet e ujit, zhytjet, shëtitjet me varkë dhe peshkimin. Njerëzit gjithashtu vendosin vlerë kulturore dhe estetike në rrugët ujore.

3. Karakterizimi dhe Përvijimi i Zonave të Mbrojtura

3.1 Zonat e Mbrojtjes së Ujërave Rekreative dhe Larës në Ishëm

Sipas trupave ujorë që përdoren për larjen e ujit (uji bregdetar) në basenin e Ishmit janë përcaktuar disa zona.

Zonat e Mbrojtura Detare dhe Bregdetare në Shqipëri.

Zonat bregdetare dhe detare janë më të pasurat për nga diversiteti biologjik. Ekosistemet komplekse të lagunave bregdetare strehojnë më shumë se 70% të faunës vertebrorë në vend, veçanërisht shpendët shtegtarë dhe dimërues. Çdo vit gjenden rreth 70 lloje shpendësh uji dhe shpendësh uji në lagunat bregdetare dhe liqenet e mëdha brenda vendit, me një popullsi totale prej 180,000 individësh gjatë dimrit.

Figura 1– Zonë e mbrojtur në Patok – Fushëkuqe – Ishëm, me vendndodhje në Qarku Lezhë, Komuna Fushëkuqe.¹

Statusi

- Rezervat Natyror të Menaxhuar / Park Natyror, Kategoria IV IUCN, miratuar me VKM nr. 995, datë 03.11.2010.
- Zonë e rëndësishme për shpendët (ZRSH) si habitat për shpendët shtegtarë, (Urdhër i Ministrisë së Mjedisit nr. 283, datë 10.04.2013).

Habitatet e rëndësishme

- Grykëderdhjet e lumit Mat dhe Ishëm
- Lagunat bregdetare (Patoku, Gryka e Patokut, Godulla)
- Dunat bregdetare me *Juniperus oxycedrus* subsp. *Makrokarpa*
- Pyje me duna bregdetare me *Pinus halepensis*, *P. pinea*, *P. pinaster*

Një zonë tjetër është Kepi i Rodonit – Gjiri i Lalzit – Pylli i Ishmit (25 km), që është propozuar si Peizazh/Peizazh i Mbrojtur Detar. Kepi i Rodonit ndodhet në pjesën më perëndimore të vargut kodrinor të Prezës-Rodonit që ndan basenin ujëmbledhës të Erzenit (që përfundon në gjirin e Lalzit) nga baseni ujëmbledhës i Ishmit (që përfundon në gjirin e Rodonit). Formohet nga materiali terrigjen dhe është i rrethuar nga brigje të larta vertikale deri në 25 m. Materiali gërryhet dhe lahet vazhdimisht nga dallgët e detit. Vija bregdetare, e përfaqësuar nga brigje ranore-argjilore Tortoniane, është një zonë erozive dhe përgjithësisht djerrë. Bimësia tokësore dominohet nga makia mesdhetare. Vendi

¹Zonat e Mbrojtura Detare dhe Bregdetare në Shqipëri një dokument nga PNUD, në kuadër të projektit 'Përmirësimi i mbulimit dhe efektivitetit të menaxhimit të zonave të mbrojtura detare në Shqipëri' zbatuar në partneritet me Ministrinë e Mjedisit.

²Zonat e Mbrojtura Detare dhe Bregdetare në Shqipëri një dokument nga PNUD, në kuadër të projektit 'Përmirësimi i mbulimit dhe efektivitetit të menaxhimit të zonave të mbrojtura detare në Shqipëri' zbatuar në partneritet me Ministrinë e Mjedisit.

Sektorit të Ujit dhe progresin e Shqipërisë drejt zbatimit të kërkesave të legjislacionit të BE-së për ujërat. Projektligji i konsoliduar pritet të finalizohet me një paketë ligjore me një listë direktivash, një prej tyre edhe Direktiva e Nitrates (91/676/KEE).

Pra, pas zbatimit të direktivave të BE-së, Shqipëria duhet të ndajë burime për të ecur përpara në përmbushjen e synimeve dhe të ketë identifikuar edhe Zonat e ndjeshme ndaj lëndëve ushqyese në të gjitha basenet e lumenjve.

4. Koncepti i Ujit

Tabela 2– Koncepti i "Ujit të disponueshëm për përdorim" dhe regjimit të licencimit

Statusi Indikativ i Burimit Ujor	Implikimi për Lejet dhe Koncesionet e Ujit
Kushti i referencës "Licencat nuk disponohen"	Nën-baseni ose trupi ujor ka sasi të mjaftueshme por ky ujë nuk mund të merret për arsye të mbrojtjes së mjedisit
Uji i disponueshëm për nxjerrje 'Disponohen licenca'	Ekziston një sasi e mjaftueshme e ujit mbi dhe mbi kërkesat e prurjes mjedisore për të lejuar nxjerrjet që i nënshtrohen kufijve të prurjes mjedisore.
Licencim i kufizuar në funksionim 'I licencuar plotësisht'	Nën-baseni është 'plotësisht i licencuar' dmth nëse të gjitha Lejet e nxjerrin ujin në kufirin e tyre të plotë, prurja mjedisore mund të rrezikohet. Vetëm për ndarjen ose tregtimin e licencës.
Licencat e reja të ujit nuk disponohen 'Të mbi-licensuara'	Flukset aktuale të fundit bien nën kërkesat e prurjes mjedisore. Nuk ka licenca të reja dhe licencat ekzistuese duhet të reduktohen nga AMBU.
Trupa ujorë të modifikuar ose të rregulluar shumë - 'Licenca të kushtëzuara'	Trupat ujorë mund të kenë sasi të tepërt për shkak të marrëveshjeve të operimit në rrjedhën e sipërme, p.sh. rezervuarët ose hidrocentralet. Lejet mund të jenë të disponueshme sipas kushteve

Për të kryer ndërhyrjet e duhura strategjike, duhet të kemi presione specifike të mirëpërcaktuara për çdo basen ujor. Pasi të përcaktohen presionet, çdo presioni duhet t'i jepet pesha specifike, të cilat do të na mundësojnë të gjykojmë drejt se cilat prej këtyre presioneve kanë ndikimin më të madh dhe për këtë arsye ndërhyrja për t'i minimizuar ose mbajtur nën kontroll do të klasifikohet si prioritet. Për të arkivuar këtë, duhet bërë monitorim në terren.

Problemet kryesore të basenin e lumit Ishëm janë:

- Mangësitë në sistemin dhe monitorimin e të dhënave hidro-meteorologjike.
- Mungesa e përcaktimit dhe specifikimit të zonave të mbrojtura dhe ekosistemeve ujore.
- Shfrytëzimi i tepërt i burimeve ujore.
- Shkarkimi i ujit të përdorur të patrajtuar (urban, industrial dhe/ose bujqësor), direkt në trupat ujorë.
- Rrezik nga përmbytjet dhe thatësitat.
- Ndërhyrje që kanë shkaktuar dëme në morfologjinë dhe vazhdimësinë e trupave ujorë.
- Prurjet ekologjike nën nivelet e duhura që nuk mbështesin jetën në ekosistemet ujore gjatë stinëve të thata.

Ndërhyrjet strategjike në lidhje me këto çështje janë:

- Monitorimi i rrjedhave ujore në basenin e lumit nga burimi i tyre, në të gjithë gjatësinë e tyre dhe në lidhje me të gjitha përdorimet e tyre.
- Informacion mbi bilancin e ujit në basenin e lumit që duhet të pasqyrohet në KKBU.
- Shpallja dhe përcaktimi i zonave të mbrojtura me qëllim ruajtjen e kushteve optimale për basenin e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore brenda basenit të lumit.

- Zonimi dhe specifikimi i kufijve të përdorimit të baseneve/burimeve ujore në zona të caktuara të baseneve ujore të cilat kanë pësuar degradim si pasojë e mbishfrytëzimit nga popullsia.
- Rritja e vetë-mjaftueshmërisë rajonale.
- Rikuperimi i niveleve të ujërave nëntokësore dhe rivendosja e cilësisë së tyre pas mbishfrytëzimit.
- Përcaktimi i kufijve për përdorimin ose aksesin ndaj ndotësve të mundshëm të ujit që rrjedhin nga industria, zonat urbane, operacionet minerare, fermat bujqësore dhe akuakultura.
- Ndërtimi dhe/ose përmirësimi i trajtimit të ujërave të ndotura urbane.
- Kontrolli i ndotjes së ujit, restaurimi i trupave ujqor dhe rikuperimi i kapacitetit kullues rural dhe urban.
- Masat hidro-morfologjike të tilla si përmirësime në vazhdimësinë e lumit.
- Kontrolllo dhe menaxhimi i përmytjeve në mënyrë efektive dhe shkencore. Rritja e gatishmërisë rajonale ndaj thatësirës dhe përmytjeve.
- Kontrolle të rrepta dhe specifikimeve të kushteve hapësinore për licencimin e aktiviteteve që synojnë nxjerrjen e materialeve nga shtretërit e lumenjve dhe monitorimin e vazhdueshëm të subjekteve ekzistuese.
- Stabilizimi i shtretërve të lumenjve që i janë nënshtruar nxjerrjes së agregatit, ndryshimet në ngarkesën e sedimentit, ndryshimet në brigjet e tyre, përdorimi i tokës për hedhjen e mbeturinave dhe përdorime të tjera që ndikojnë në kushtet natyrore mjedisore.
- Kufizimi i ujërave për përdorim rekreativ, me qëllim shmangien e dëmtimit të mundshëm të burimeve natyrore.
- Promovimi i koordinimit dhe bashkëpunimit rajonal ndërmjet qeverive dhe agjencive vendore, organizatave publike dhe private.

5. Menaxhimi i rrezikut nga përmytjet në basenin e Ishmit

Organet përgjegjëse për planifikim dhe politika:

- AMBU përgjegjëse për politikën dhe planifikimin në nivel qendror;
- Këshilli i Basenit Ujqor Ishëm është përgjegjës për miratimin dhe zbatimin e Planit të Menaxhimit të Rrezikut të Përmytjeve;
- Organi qeveritar, përgjegjës për emergjencat civile (Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile AKMC) është përgjegjëse për përgatitjen dhe miratimin e planit të menaxhimit për emergjencat civile;
- Në raste të jashtëzakonshme, Këshilli Kombëtar i Ujit, pasi merr pikëpamjet e strukturave vendore të menaxhimit, si dhe të strukturave dhe organeve përgjegjëse të emergjencave civile, vendos kufizime në përdorimin e zonave të përmytura ose zonave që janë nën efektet e dëmshme të ujit, kur këto rrezikojnë jetën e njerëzve, gjallesave apo pronës publike dhe private.

Institucionet përgjegjëse për investimet për mbrojtjen nga përmytjet dhe masat për reduktimin e rrezikut:

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural është përgjegjëse për infrastrukturën e mbrojtjes nga përmytjet në tokën bujqësore;
Bashkitë janë përgjegjëse për investimet në mbrojtjen e zonave urbane nga përmytjet dhe masat për reduktimin e rrezikut;

Institucionet përgjegjëse për situatat emergjente nga përmytjet:

- Ministria e Mbrojtjes dhe Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile janë përgjegjëse për koordinimin e veprimeve dhe ndërhyrjeve për mbrojtjen e jetës dhe pronës së njerëzve;

- Prefektura është përgjegjëse për të koordinuar institucionet vendore gjatë ngjarjeve emergjente në nivel rrethi;
- Bashkitë janë përgjegjëse për të koordinuar strukturat e tyre për mbrojtjen e jetës dhe pronës së njerëzve.

5.1 Përmbledhje e Përmbytjeve Historike

Sipas Direktivës së BE-së për Përmbytjet, analiza e vlerësimit paraprak të rrezikut nga përmbytjet përfshin hartat e rretheve dhe nënbaseneve ujore, përshkrimin e përmbytjeve historike dhe ngjarjeve të kaluara, si dhe ndikimet e tyre negative në jetën e njeriut, ekonominë, mjedisin dhe trashëgiminë kulturore. Përfshin më tej një përshkrim të ngjarjeve të pritshme në të ardhmen dhe efektet e tyre të mundshme. Në tabelat e mëposhtme janë përmbledhur datat për kohën kur kanë ndodhur, në cilën bashki, numri i të lënduarve, shtëpitë e dëmtuara, dëmet e llogaritura në lekë, tokat e dëmtuara, dëmtimi i bagëtive dhe dëmet në infrastrukturë, për më tepër, në përputhje me përmbytjen. Informacioni për ngjarjet e përmbytjeve të kaluara është përfshirë për identifikimin e zonave ku ekziston rreziku i mundshëm i përmbytjeve ose ka të ngjarë të ndodhin përmbytje për basenin e lumit Ishëm.

Përmbytjet e kaluara:

- Zona ku ka rrezik të mundshëm përmbytjeje ose ka mundësi të ndodhin përmbytje

Ishëm 1 (sipas projektit të Pronews ID_APSFR: Ishëm_1)

Rajoni: Tiranë

Bashkia: Tiranë

Tabela 3– Të dhëna të përgjithshme për dëmet nga përmbytjet e ndodhura në vitet 1946-2018 në Bashkinë e Tiranës

Data	Bashkia.	I vdekur/i	Shtëpi të shkatërruara/o se të dëmtuara	Nr. të njerëzve të prekur drejtpërdrejt/ose indirekt	Humbjet (në lekë)	Numri i pikave të interesit:	Të mbjellat e dëmtuara (ha)	Humbjet në gjallesat	Rrugët e dëmtuara (km)
1946/10/23	Dajt, Kamëz, Tiranë	9	35					243	205
1962/11/16	Tiranë				95000				
1976/10/31	Kamëz								
1976/06/06	Tiranë				500000		362		
1979/11/16	Tiranë		4						
1985/11/19	Tiranë		200	800					
1998/10/01	Tiranë								
2001/05/07	Tiranë			584					
2002/12/18	Tiranë								
2002/09/27	Tiranë		150		180000000				
2003/11/03	Paskuqan								
2004/01/28	Paskuqan		16	24					
2005/12/17	Tiranë								

2008/12/03	Tiranë				394500				
2008/06/13	Tiranë		1						
2009/01/07	Kamëz								
2012/04/15	Tiranë								
2012/05/27	Tiranë								
2009/01/07	Kamëz		1		1067220				
2012/04/15	Tiranë								
2012/05/27	Tiranë								
2013/10/15	Paskuqan, Tiranë, Kamëz		799						
2013/03/14	Kamëz								
2015/11/22	Paskuqan		24						
2016/01/06	Tiranë								
2016/01/07	Tiranë								
2018/02/03	Bërshullë								

- Zona ku ka rrezik potencial përmytjeje apo përmytje ka gjasa të ndodhin Ishëm2 (sipas projektit të Pronews ID_APSFR: Ishëm_2)

Rajoni: Durrës

Komuna: Durrës, Krujë

Tabela 4– Të dhëna të përgjithshme për dëmet nga përmytjet e ndodhura në vitet 1961-2016 në Bashkinë Durrës

Data	Bashkia.	I vdekur/i plagosur	Shtëpi të shkatërruara/ose të	Nr. të njerëzve të prekur drejtpërdrejt/	Humbjet (në lekë)	Numri i pikave të	Të mbjellat e dëmtuara (ha)	Humbjet në gjallesat	Rrugët e dëmtuara (km)
1961/11/15	Kodër Thumanë				30000		5		
1962/11/16	Ishëm				2503700				
1970/12	Kodër Thumanë						400		
1973/11/8	Kodër Thumanë						430		
1976/10/31	Bubq, Fushë						500		

	Krujë; Ishëm							
1976/11/2	Kodër Thumane, Ishëm					410		
1976/9/1	Kodër; Thumanë							
1978/3/22	Fushë Krujë; Ishëm					420		
1979/11/16	Kodër; Thumanë; Ishëm	3				4260		
1995/9/21	Bubq, Fushë Krujë, Kodër Thumanë				770000 0	500		
2000/11/8	Fushë Krujë	147	1200					
2005/12/1	Bubq							
2005/3/17	Bubq							
2005/3/5	Kodër Thumanë					30		
2006/3/24	Bubq	30				300		
2010/1/31	Bubq	1						
2010/11/11	Bubq, Fushë Kruje	256				600		
2013/10/16	Bubq							
2015/11/23	Fushë Krujë	10						
2016/1/6	Fushë Krujë							
2016/1/8	Ishëm							

4.2 Strategjia e Menaxhimit të Rrezikut nga Përmbytjet

Direktiva e BE-së 2007/60/KE për Përmbytjet është transpozuar në politikën shqiptare si pjesë e politikës “Përmbajtja, Zhvillimi dhe Zbatimi i Strategjive Kombëtare të Ujit, të Planeve të Menaxhimit të Baseneve Ujore dhe Planeve të Menaxhimit të Rrezikut nga Përmbytjet”, miratuar nga Këshilli i

Ministrat, vendimi nr. 1015, datë 16.12.2020. Politika përfshin një paketë nënligjore të përgatitura me mbështetjen e BE-së për përafrimin e legjislacionit të BE-së, si Direktiva 2006/118/KE, Direktiva 2007/60/KE dhe Direktiva 2009/90/KE.

Përmbytjet janë dukuri natyrore që nuk mund të shmangen. Ndërkohë që ka disa aktivitete njerëzore dhe ndryshime klimatike që kontribuojnë në rritjen e probabilitetit të efekteve të tyre negative.

Përmbytjet përbëjnë një kërcënim të vazhdueshëm për jetën e njerëzve, zhvendosjen e popullsisë, mjedisin dhe zhvillimin ekonomik.

Qasja moderne e Direktivës është të bashkëpunojë me të gjithë aktorët përkatës për të "jetuar me përmbytjet", për të mbrojtur nëse është e mundur, për të përshtatur përdorimet dhe ndërtimet me rreziqet e përmbytjeve në zonat përkatëse, dhe veçanërisht për t'u përgatitur për të përmbytur, në një qasje gjithëpërfshirëse me të gjithë njerëzit, organizatat, administratat dhe bizneset potencialisht të prekura.

Objektivi kryesor i qeverisë në këtë fushë është: Zhvillimi i një kuadri për vlerësimin dhe menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet që synon të reduktojë pasojat negative për shëndetin e njeriut, mjedisin, trashëgiminë kulturore, aktivitetin ekonomik.

Instrumenti kryesor për arritjen e këtij objekti është hartimi i një plani për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet.

Sipas standardeve të Direktivës së BE-së për Përmbytjet ("Direktiva Evropiane 2007/60/KE për vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet"), komponentët e PMRRP janë:

- Një përfundim i vlerësimit paraprak të rrezikut nga përmbytjet;
- Hartat e rrezikut nga përmbytjet dhe hartat e rrezikut nga përmbytjet;
- Një përshkrim i objektivave të duhura të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet;
- Një përmbledhje e masave dhe prioritizimi i tyre për të arritur objektivat e duhura në menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet

Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU) në përputhje me kërkesat e legjislacionit vendas si dhe "Direktivës Evropiane 2007/60/KE për vlerësimin dhe menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet", në bashkëpunim me projektin "Programi për Përmirësimin e Sistemit Kombëtar të Paralajmërimit të Hershëm" dhe Parandalimi i Përmbytjeve në Shqipëri" - PRONEWS, përkatësisht komponenti C i projektit, i mbështetur nga Bashkimi Evropian, ka :

- Hartuar Raportin për vlerësimin paraprak të rrezikut nga përmbytjet për basenet e lumenjve Ishem, Erzen;
- Identifikuar 3 zona ku ka rrezik të mundshëm përmbytjesh ose përmbytje ka të ngjarë të ndodhin për basenin e lumit Ishëm;
- Ka përpiluar dhe disponuar hartat e rrezikut të përmbytjeve për 1 territor që përfshin 2 zonat e identikuara ku ka rrezik potencial përmbytjeje ose ka gjasa të ndodhë përmbytje për basenin e Ishmit.

Në fakt (mars 2021), në përmbushje të detyrimeve ligjore të brendshme si dhe të "Direktivës Evropiane 2007/60/KE për vlerësimin dhe menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet", për basenin e lumit Ishëm, rezultoi se vetëm komponenti i vlerësimit paraprak të rrezikut nga përmbytjet. Është plotësuar, duke përfshirë identifikimin e zonat ku ka rrezik potencial përmbytjeje ose ka të ngjarë të ndodhë përmbytje, si dhe pjesërisht komponenti i krijimit të hartave të rrezikut të përmbytjeve (të plotësuar për 2 nga 3 zonat e identikuara).

Konkluzioni: për basenin e lumit Ishëm nuk ka një plan për menaxhimin e përmbytjeve dhe nuk janë krijuar harta të rrezikut të përmbytjeve për të gjitha zonat ku ekziston rreziku potencial për përmbytje ose ka mundësi të ndodhë përmbytje dhe nuk janë krijuar harta të rrezikut nga përmbytjet për këto zona.

4.3 Menaxhimi i rrezikut të thatësirës në basenin e Ishmit

Rreziqet e shkaktuara nga mungesa e ujit (thatësirat) përballen me një menaxhim efikas të burimeve ujore dhe investime që u shërbejnë të gjitha interesave duke zbatuar aktet dhe aktet nënligjore kombëtare që përafrohen me direktivat e BE-së.

Sipas Komisionit Evropian, thatësirat duhet të trajtohen në një mënyrë të ngjashme me menaxhimin e rrezikut nga përmytjet. Edhe pse nuk ka direktiva të BE-së, ka udhëzime të qarta të bazuara në DKU për përgatitjen e Planeve të Menaxhimit të Thatësirës (GWPCEE, 2015).

Ndërsa përgatitemi për thatësira dhe sasi të pakta uji, është e rëndësishme të kuptojmë se ato janë dy dukuri të ndryshme. Thatësirat kanë origjinë natyrore ndërsa mungesa e ujit (ose varfërimi i ujit) ku përkufizohen si një situatë ku burimet ujore janë të pamjaftueshme për të përmbushur kërkesat e përdorimit afatgjatë të ujit. Planifikimi për të përballuar thatësirat dhe për të menaxhuar sasi të vogla uji është një kombinim kompleks i monitorimit të tendencave hidro-meteorologjike me menaxhimin teknik të burimeve ujore dhe zbutjen e ndikimeve socio-ekonomike.

Sa i përket menaxhimit të rrezikut nga thatësira, nuk ka VKM për ngritjen dhe funksionimin e një organi kompetent, përgjegjës për menaxhimin e rrezikut të thatësirës.

Përgjegjësitë në lidhje me thatësirat shpërndahen në:

- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, përmes shkëmbimit të informacionit ndërmjet bashkive dhe bordeve të kullimit. Kjo marrëdhënie institucionale rregullohet me VKM nr. 1108, datë 30.12.2015, "Për transferimin, nga Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe administrimit të ujërave të Bashkitë, të infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit, të personelit dhe të aseteve të luajtshme e të paluajtshme të bordeve rajonale të kullimit"
- Gjithashtu, Strategjia për Ujitjen dhe Kullimin në Shqipëri është përgatitur nga Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR). Ky dokument strategjik bazohet dhe është në përputhje me Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI), miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave (VKM) nr. 348, datë 11.05.2016, Strategjia e Menaxhimit të Integruar të Burimeve Ujore, miratuar me VKM nr. 73 datë 07.02.2018, si dhe Strategjia Nënsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësinë 2014 - 2020, miratuar me VKM nr. 749, datë 29.10.2014.
- INSTAT, si instituti kompetent që disponon statistika dhe të dhëna numerike për territorin e Shqipërisë.

4.4 Strategjia e Menaxhimit të Rrezikut të Thatësirës

Zhvillimi i Planeve të Menaxhimit të Baseneve Ujore ofron një mundësi të mirë për të adresuar çështjet që lidhen me thatësirën dhe mungesën e ujit. Në mënyrë të veçantë, kërkesa e DKU për të arritur statusin sasior të ujërave nëntokësore përfshin balancimin midis varfërimit dhe rimbushjes së ujërave nëntokësore. Për sa i përket kërkesës për arritjen e statusit të mirë ekologjik për ujërat sipërfaqësore, është e nevojshme të përcaktohet sasia minimale e prurjes mjedisore ujore (ekologjike) për çdo lumë, e cila mbështet arritjen e objektivave specifike të zonës në lidhje me biodiversitetin ujor. Masat për arritjen e këtyre objektivave duhet të përfshihen në Planet e Menaxhimit të Baseneve Ujore.

Për sa i përket menaxhimit të thatësirës, duke qenë se ndër të tjera ndikon drejtpërdrejt në furnizimin me ujë për vaditje, thatësira duhet trajtuar si një koncept i qartë klimatik i cili karakterizohet nga mungesa të përkohshme të ujit për një periudhë të gjatë kohore që lidhet me furnizimin normal (një sezon, një vit, ose disa vjet). Për sa i përket rolit të tipologjisë së tyre (thatësira meteorologjike, bujqësore ose hidrologjike), ajo përcakton fillimin, ashpërsinë dhe përfundimin e një thatësire.

Strategjia për Ujitjen, Kullimin në Shqipëri është përgatitur nga Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR) në konsultim me grupet e interesit dhe asistencën teknike të Projektit të Burimeve Ujore dhe Ujitjes financuar nga Banka Botërore, nën huanë e IBRD Nr.1211- AL .

Kjo Strategji përfshin një përshkrim të situatës aktuale dhe sfidave kryesore për ujitjen, kullimin, digat dhe rezervuarët dhe mbrojtjen nga përmytjet. Sistemet e ujitjes dhe kullimit në të gjithë Shqipërinë janë përkeqësuar pas vitesh për shkak të mungesës së mirëmbajtjes dhe riparimeve të nevojshme.

Ndryshimet e reja të nevojshme në modelet e mbjelljes dhe metodat e aplikimit të ujit, si dhe ndryshimet klimatike, kërkojnë modernizimin e strukturave për të lejuar efikasitet më të mirë të përdorimit të ujit dhe procedura më intensive dhe të besueshme të menaxhimit dhe financimit.

Gjithashtu, planet e menaxhimit të thatësirës duhet të hartohen dhe zbatohen në përputhje me standardet ndërkombëtare, duke përfshirë mekanizmin e angazhimit përmes komunikimit ndërmjet institucioneve përkatëse dhe palëve të interesuara dhe përfshirjen e tyre në plan.

4.5 Operacionet e menaxhimit të thatësirës ose skemat e reja që ndikojnë në statusin e trupave ujore

Rritja e nxehtësisë dhe rënia e reshjeve do të rezultojë në një reduktim të burimeve ujore që do të kenë ndikime të drejtpërdrejta negative në popullatat në ekosisteme. Duhet të ketë një infrastrukturë dhe sigurim informacioni për ndryshimin e klimës në rritje në mënyrë që të përballemi me ndryshimet klimatike (GWP, 2009).

Burimet ujore pritet të ulen me 14% (EVN / Starkraft, 2009) deri në vitin 2050 dhe afërsisht 6% deri në vitin 2027). Vlerësohet se gjatë verës, prurja e mbetur në basenet e Ishmit dhe Erzenit do të arrijnë pjesën më të madhe të prurjes aktuale Q95.

Krahasimi midis nxjerrjes së ujit dhe disponueshmërisë së ujit tregon se basenet e Ishmit dhe Erzenit parashikohen të kenë mungesa të mëdha uji në verën e vitit 2050, madje edhe në skenarin më optimist (CESR, 2011).

Tabela 5– Trupat ujorë që mund të ndikohen nga operacionet e menaxhimit të thatësirës

EMRI I TRUPIT UJOR	NËNBASENI	KODI BE UJOR	FORMULARI AKTUAL	STATUSI AKTUAL	NDIKIMI POTENCIALE
				Referenca	

4.6 Plani i Menaxhimit të Zonës Bregdetare

Në Shqipëri planet e menaxhimit të zonës bregdetare nuk janë zhvilluar ende plotësisht.

Agjencia Kombëtare e Bregdetit shtrin veprimtarinë e saj në të gjithë territorin e zonës bregdetare të Republikës së Shqipërisë dhe në zona, territore, objekte dhe veprimtari që ndodhen ose zhvillohen, tërësisht ose pjesërisht ose kanë ndikim në zonën bregdetare të Republikës. të Shqipërisë.

Ligji nr. 93/2015 “Për Turizmin” në nenin 15 përcakton Agjencinë Kombëtare të Mjedisit si institucionin që synon mbrojtjen dhe monitorimin e zhvillimit të zonës bregdetare shqiptare.

Kjo agjenci është përgjegjëse për mbrojtjen dhe zhvillimin e qëndrueshëm të zonës bregdetare duke monitoruar dhe kontrolluar potencialin ekzistues të të gjithë zonës bregdetare, duke siguruar performancën në zonat bregdetare, menaxhimin e vijës bregdetare të integruar dhe zbatimin e tyre. Krijimi dhe përditësimi i Inventarit Kombëtar të Zonës Bregdetare; kontribuon në informimin, konsultimin dhe aksesin e publikut gjatë hartimit dhe zbatimit të politikave dhe strategjive që lidhen me menaxhimin e integruar të zonës bregdetare; merr pjesë në hartimin e politikave dhe strategjive kombëtare për menaxhimin e integruar të bregdetit dhe koordinimin e punës për zbatimin e tyre; propozon ndryshime dhe përmirëson kuadrin ligjor dhe nënligjor për menaxhimin e integruar të zonës bregdetare; kontrollon zbatimin e kriterëve dhe kushteve nga subjektet që ushtrojnë veprimtari turistike, duke ndjekur dispozitat ligjore në fuqi; ushtron kontroll dhe inspekton në ambientet dhe në dokumentacionin e subjekteve që ushtrojnë veprimtari turistike.

4.7 Strategjia e Menaxhimit të Bregdetit

Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Turizmit të Qëndrueshëm 2019-2033 synon zhvillimin e destinacioneve, zonave, produkteve dhe diversifikimin e ofertës turistike, si dhe rritjen e vlerës së shtuar të potencialeve turistike për zhvillimin ekonomik dhe social të vendit, nëpërmjet planeve të veprimit për çdo rajon.

Ky Strategji është miratuar me VKM nr. 413, datë 19.6.2019 për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Zhvillimit të Turizmit të Qëndrueshëm 2019–2023 dhe planit të veprimit.

Plani i integruar ndërsektorial 2030 (PINS) do të jetë krijimi i zhvillimit të rajonit bregdetar, i cili do të promovojë zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik, integritetin social dhe mbrojtjen e burimeve natyrore për 15 vitet e ardhshme. Zona bregdetare është një pasuri kombëtare dhe si e tillë nuk i nënshtrohet vetëm interesit të pronarëve dhe banorëve që jetojnë në këtë territor por të gjithë shqiptarëve.

Në Shqipëri mungesa e planeve hapësinore dhe moszbatimi i bazës ligjore konsiderohet si pengesa më e madhe për zhvillimin e qëndrueshëm në bregdet. Niveli i përgatitjes së tyre ka qenë shumë i ngadaltë për të parandaluar praktikën e ndërtimeve pa leje. Moszbatimi i planeve dhe programeve për bregdetin konsiderohet shkaku kryesor i mungesës së zhvillimit të qëndrueshëm për zonën bregdetare. Problemi më i madh ka qenë se për një hapësirë kaq strategjike nuk kishte një Plan të Integruar Ndërsektorial (PINS) që të shërbente si një sistem rregullator për të siguruar standarde në planifikimin dhe garantimin e instrumenteve që mundësojnë shërbime cilësore turistike. Këto mungesa kanë përkeqësuar situatën në terren, duke degraduar peizazhin bregdetar me ndërtime të realizuara në mungesë të planifikimit kombëtar dhe sektorial. Situata aktuale është shumë urgjente. Mungesa e një Plani të Integruar Ndërsektorial për bregdetin ka shkaktuar edhe fragmentim të planifikimit, ku ndahen kompetencat dhe juridiksionet territoriale. Kjo ka penguar hartimin e planeve rajonale, të cilat potencialisht do të kryqëzoheshin nëse do t'i paraprinte një Plan i Integruar Ndërsektorial Bregdetar. Për më tepër, të gjitha planet lokale dhe rajonale (pak), si dhe zhvillimet e deritanishme, janë zbatuar pa u pajtuar me një vizion të qartë rajonal, aq më pak kombëtar.

Ky plan kombëtar sektorial synon zhvillimin strategjik të një ose më shumë sektorëve të ndryshëm, sipas fushave të kompetencës, të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi për planifikimin dhe zhvillimin e territorit. Plani identifikon projekte specifike/konkrete për çdo sektor, të cilat konsiderohen më të përshtatshme për zbatimin e politikave përkatëse.

4.8 Operacionet e Menaxhimit Bregdetar ose Skemat e Reja që Ndikojnë në Statusin e Trupave Ujore

Bashkia e Durrësit rrezikohet nga përmytjet e lumit Ishëm, nënbasen i lumit nga Dreveni deri në grykëderdhje; rrezikuar nga përmytjet e lumit Erzen, nënbaseni nga Pjezga deri në grykëderdhje. Po kështu, e rrezikuar nga përmytjet detare është zona nga grykëderdhja e lumit Ishëm deri në Kepin e Rodonit dhe nga Kepi i Rodonit deri në Porto Romano; i rrezikuar nga erozioni detar Kepi i Rodonit në pjesën jugore dhe Bishti i Pallit në zonën në jug; ka rrëshqitje së bashku me Kepin e Rodonit dhe nga Shkallnuri deri në Seferaj.⁶

Tabela 6– Trupat ujorë që mund të ndikohen nga operacionet e menaxhimit bregdetar

EMRI I TRUPIT UJOR	NËNBASENI	KODI BE UJOR	FORMULARI AKTUAL	STATUSI AKTUAL	NDIKIMI POTENCIALE
Ishëm	ISHO	351411	Trans	3	Niveli i kripësisë
Kepi i Rodonit	ISHO	CW351402	Natyrore		Përmytje nga bregu

⁶Plani i Integruar Ndërsektorial për Bregdetin – AKPT <http://planifikimi.gov.al/>